

موانع توسعه روابط هند با ایران و کشورهای آسیای میانه

به گزارش روابط عمومی و امور بین الملل منطقه آزاد چابهار به نقل از تارنمای اوراسیا، هند روز 24 دسامبر سال 2018 میلادی کنترل بخشی از بندر شهید بهشتی چابهار ایران را به دست گرفت. توسعه این بندر به عنوان یک گام مهم برای هند در راستای افزایش سطح توسعه اقتصادی و استراتژیک آن در منطقه محسوب می شود. هند از طریق پروژه بندر چابهار در تلاش برای ایجاد یک راه حمل و نقل برای تسهیل دسترسی به افغانستان و شورهای آسیای میانه است. با این حال، برای حصول نتایج مطلوب، ماهیت فعلی مشارکت جمعی هند با ایران، افغانستان و کشورهای آسیای مرکزی به بازنگری قابل توجهی نیاز دارد.

** انگیزه هند از روابط با آسیای میانه

روابط تاریخی، تمدنی و فرهنگی از جمله موضوعات مشترک در تعاملات هند با ایران، افغانستان و منطقه آسیای میانه است. این سه عامل از زمان آغاز روابط دیپلماتیک هند با این کشورها، از اهمیت ویژه ای برخوردار بوده اند. در سطح منطقه ای، گاهی اوقات تعاملات هند با این کشورها، تحت تأثیر تلاش های متعادل سازی روابط دهلی نو با کشورهای منطقه و قدرت های دیگر قرار گرفته است. ایران یکی از بزرگترین منبع واردات انرژی هند است و هند پس از چین دومین وارد کننده بزرگ نفت ایران است. پس از تصویب سیاست های اقتصادی لیبرال توسط هند، تجارت نفت میان دهلی نو و تهران افزایش یافت. در افغانستان نیز، پیش از آغاز جنگ داخلی افغانستان و حکومت طالبان، دهلی نو و کابل روابط نزدیک و دوستانه ای با یکدیگر داشتند. در زمان حکومت طالبان در افغانستان، روابط دهلی نو و کابل وارد مرحله نه چندان خوبی شد. اگرچه پیش از حکومت طالبان روابط هند و افغانستان از طریق کمک های هند به افغانستان در برای توسعه و آبادانی تعریف می شد. با این حال، روابط هند با کشورهای آسیای میانه هنوز در ابتدای راه قرار دارد زیرا برخی از کشورهای منطقه تنها چندین سال است که به وجود آمده اند. در واقع تجارت عامل اصلی روابط با کشورهای آسیای میانه در سال های اخیر است؛ البته هند در سال های اخیر در رزمایش های نظامی نیز شرکت می کند.

** موانع بر سر مسائل راهبردی هند

اگرچه هند از روابط صمیمانه ای با ایران، افغانستان و کشورهای آسیای مرکزی برخوردار است اما فقدان یک راهبرد جامع، منسجم و مرتبط با روابط دو جانبه منجر به تعامل جمعی محدود هند با کشورهای مذکور شده است. 'بازی های قدرت در منطقه'، 'مانور محدود هند در حوزه دریایی' و 'اتصالات' از موانع گسترش روابط هند با کشورهای آسیای میانه است. تمام این عناصر تحت تأثیر قدرت های منطقه ای و فرامنطقه ای نظیر آمریکا، روسیه و چین قرار دارند و هند به صورت عمده از رقابت فضای استراتژیک منطقه جا مانده است.

** استراتژی عمومی هند

استراتژی عمومی هند در قبال ایران، افغانستان و کشورهای آسیای میانه را می توان در دو سطح 'همکاری با کشورهای منطقه ای و فرا منطقه ای' و 'رویکرد افغانستان محور' در نظر گرفت. نقش هند در منطقه، به ویژه در افغانستان، همکاری با ایالات متحده و اخیرا با چین بوده است. هند هنوز هم تلاش می کند تا نقش

خود را در افغانستان و منطقه گسترش دهد.

اگر رویکرد افغانستان محور، مبنای مشارکت هند در منطقه باشد، هند هنوز راهبردی برای رسیدگی به وضعیت امنیتی افغانستان ندارد. هند با توسعه بندر چابهار، در تلاش برای افزایش حضور محدود خود در حوزه ارتباطات دریایی است.

